

SOCIAL POLICY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA. COMPARATIVE ANALYSIS

POLITICA SOCIALĂ A REPUBLICII MOLDOVA. ANALIZĂ COMPARATIVĂ

GORIUC Ecaterina, studentă, specialitatea: EG

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,

Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: gkaterina415@gmail.com.

Abstract Social policy is a set of government measures, strategies and actions that are designed and implemented to improve the average standard of living of the society by providing some support and creating the sustainable environment for all citizens of a country. In the Republic of Moldova, the main body that regulates social policies is the National Social Insurance Agency (CNAS). The main functions of CNAS provide for the following aspects as: record of payers and social insurance contributions to BASS (State Social Insurance Budget), management of the social insurance budget and establishment, payment and record of benefits granted to citizens. The last point being analyzed in detail during the elaborate work, will show us the level with which the state is involved in supporting the Moldovans compared to a country-leader in the field of social policies.

Keywords: Social policy, main functions, support of citizens, comparative analysis.

JEL CLASSIFICATION: I3, J3, J8

INTRODUCERE

Politica socială este un set de măsuri, strategii și acțiuni guvernamentale care sunt concepute și implementate pentru a îmbunătăți nivelul mediu de trai a societății prin oferirea unui anumit sprijin și crearea mediului sustinabil pentru toate cetățenile a unei țări. În Republica Moldova organul principal care reglementează politici sociale este Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS). Funcțiile principale ale CNAS prevăd următoarele aspecte ca: evidența plătitorilor și a contribuțiilor de asigurări sociale la BASS (Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat), gestionarea bugetului asigurărilor sociale și stabilirea, plata și evidența prestațiilor acordate cetățenilor.

Ultimul punct fiind analizat detaliat pe parcursul lucrării elaborate, ne va arata nivelul cu care statul se implică în susținerea moldovenilor în comparație cu o țară-lider în domeniul politicilor sociale.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Pensii: În Moldova există patru principale tipuri de pensii: pensie pentru limita de vârstă, pensie de dizabilitate, pensie de urmaș și pensie specială pentru carieră lungă, ultima fiind cel mai nou tip de pensie introdus recent în legislație. În anul 2023 din numărul total al beneficiarilor de 1,2 milioane aproape 600 mii de persoane sunt pensionari, reprezentând o categorie cea mai vastă a beneficiarilor CNAS. Mărimin minimă a pensiei pentru limita de vârstă pentru anul 2023 a fost de 2 620 lei ceea ce cu aproximativ 340 lei mai mult decât în anul 2022. Din totalul plăților a agenției publice aproape 74% sunt efectuate anume pentru protecția cetățenilor vîrstnice. Aceasta suma a constituit 17 524 114,3 lei din totalul de 28 380 982,9 lei.

Pensie minimă de dizabilitate în anul 2023 a variat de la 1310 pînă la 1965 lei în funcție de gradul dizabilității și a constituit 2 294 915, 8 lei ceea ce reprezintă aproximativ 10% din ajutorul financiar total acordat pe parcursul anului.

Pensie de urmaș era acordată copiilor pînă la 18 ani în mărime de 75%, soțului supraviețuitor sau curatorului care are în îngrijire copii sub vîrsta de 3 ani ai întreprinătorului decedat în cuantum de 50%.

Pensie anticipată pentru carieră lungă se acordă persoanelor care au realizat un stagiu contributiv de cotizare cu 5 ani pentru bărbați și cu 3 ani pentru femei, mai mare, decât cel prevăzut de Legea privind sistemul public de pensii. Ea se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vîrstă. Cea mai mică pondere de 1% din totalul pensiilor acordate au avut pensii pentru urmaș și au constituit 301 063,9 lei

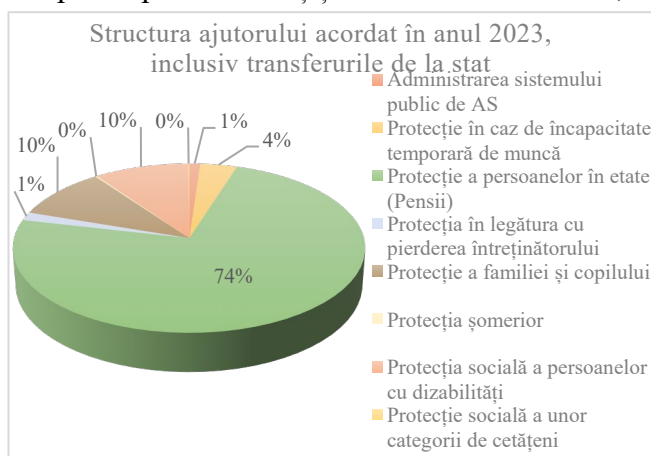

Figura 1. Principalele categorii de protecție a cetățenilor

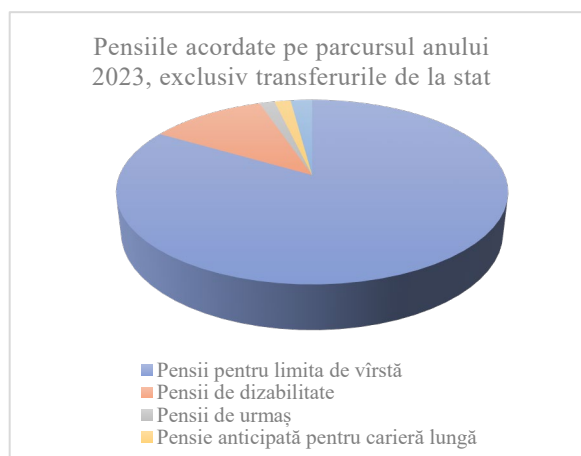

Figura 2 Principalele categorii de pensii acordate în 2023

Protecție a familiei și copilului: În anul 2023 aproape 11% de resurse financiare totale a CNAS au fost divizate pentru susținerea familiilor fie în cazul creșterii copilului fie în cazul pierderii întreprinătorului. Suma totală a alocațiilor date a constituit 2 719 268,5 lei. Cea mai mare pondere în ajutorul financiar acordat în domeniul protecției familiei au constituit indemnizațiile pentru creșterea copilului pînă la 3 ani – 59% cu o valoare de 1 612 101,3 lei. Începînd cu octombrie 2022 cuantumul indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului pînă la împlinirea vîrstei de 2 ani constituie 1000 lei, fiind majorată cu 250 lei în comparație cu anul 2021. Tot o schimbare semnificativă a fost introdusă pe data de 01.01.2024, care presupune majorarea indemnizației unice la nașterea copilului pînă la 20.000 lei, ceea ce reprezintă o sumă dublată în comparație cu anul 2023.

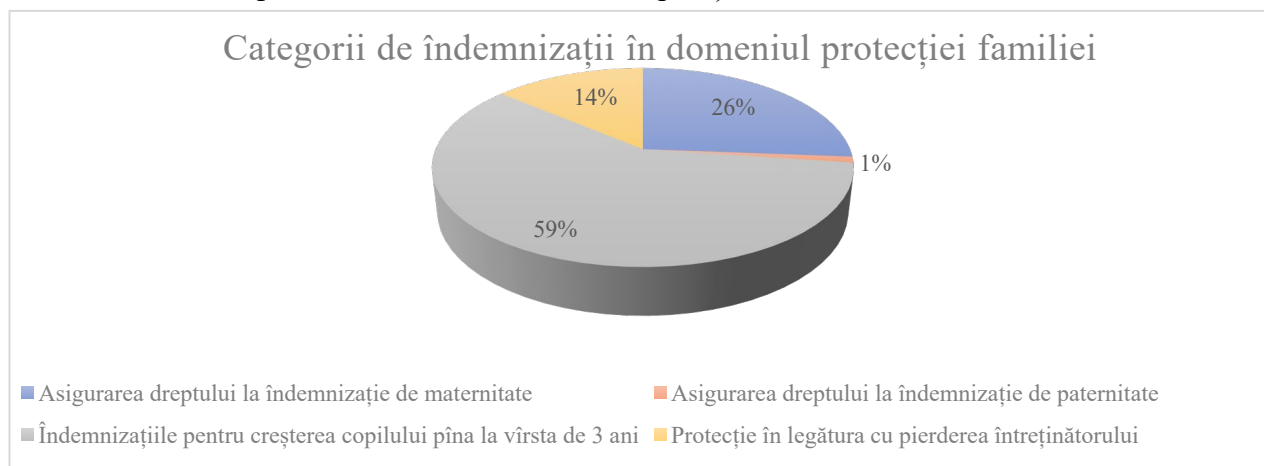

Figura 3 Categorii de indemnizații acordate în domeniul protecției familiei în anul 2023

În cazul regulilor de acordare a indemnizațiilor de maternitate și paternitate procesul a rămas neschimbat, constând 100% din venitul mediu lunar asigurat obținut în ultimele 12 luni înainte de concediul. Cuantumul ajutorului de deces acordat tot a rămas neschimbat de la anul 2022 și până în zilele de azi constituie 1100 lei. Ponderea ajutorului acordat în legătura cu decesul întreținătorului în anul 2023 a constituit 14% sau 1 612 101,3 lei. Cele mai puține resurse financiare acordate în categoria dată au fost înregistrate pe contul asigurării dreptului la indemnizație de paternitate, care au constituit 1% din total.

Susținerea ocupării forței de muncă și protecția șomerilor: Independent de anul numărul beneficiarilor de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă rămâne într-o proporție aproape 50 la sută din totalul beneficiarilor înregistrate. Așadar în anul 2023 acest indicator a constatat 52% cu un număr de aproape 178 mii de persoane, ceea ce cu aproximativ 80 mii de persoane mai puțin decât în anul 2022. Având la baza un fenomen natural ca boală simplă, planificarea resurselor pentru categorie dată a indemnizațiilor e una foarte importantă. Așadar pentru anul 2023 valoarea aprobată a indemnizațiilor constata puțin mai mult decât 1 000 000 lei, dar valoarea realizată a constatat 905 000 lei dintre care 5 mii au fost alocate persoanelor ale căror boli erau cauzate de muncă și 900 246,7 celor ale căror boli erau provocate de cauzele naturale. Aceasta situație ca prelevare resurselor planificate asupra celor realizate era depistată aproape în fiecare an cu excepție a anilor 2019 și 2020 din cauza pandemiei COVID-19.

Pentru protecția șomerilor în anul analizat au fost alocate resursele în suma aproape 60 mii lei, dintre care realizate constatau numai 46 mii lei pentru asigurarea dreptului la prestație de șomaj. Aceasta suma nesemnificativă fiind explicată prin faptul că cheltuielile de bază pentru asigurarea prestațiilor pentru șomeri sunt efectuate de către Agenția Națională a Ocupării Forței de Muncă. Este important să menționăm că în anul 2022, pe perioada crizei energetice numărul oamenilor înregistrate ca beneficiari de compensații era 240 mii sau 42% din totalul beneficiarilor înregistrate pe parcursul anului.

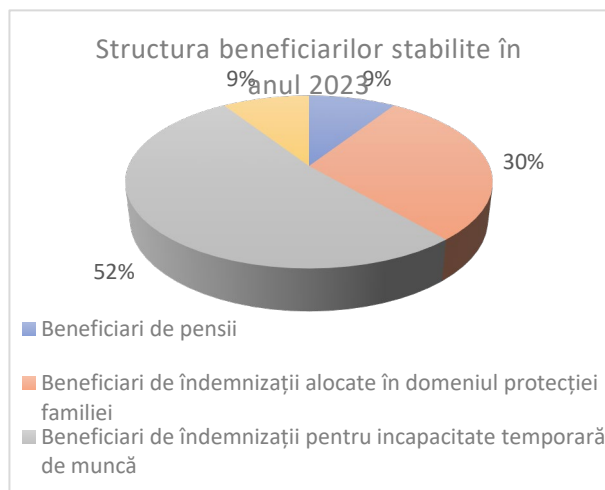

Figura 4 Structura beneficiarilor stabiliți pe categorii de indemnizații în decursul anului 2023

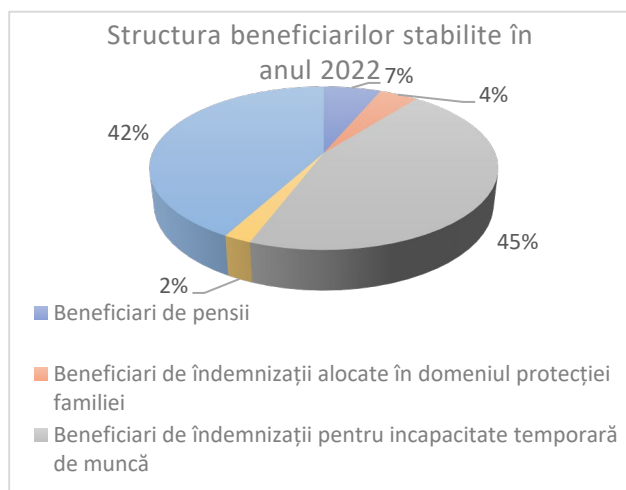

Figura 5. Structura beneficiarilor stabiliți pe categorii de indemnizații în decursul anului 2022

Analiza comparativă a Republicii Moldova cu Suedia: Scopul principal al programelor sociale ale Suediei este de a obține ocuparea deplină a populației. Până în prezent, aproape 80% din populație este angajată în țară, în timp ce în Moldova acest indicator este de 40,8%. Conform standardelor mondiale, acest rezultat este considerat maxim.

Potrivit ultimelor date, rata șomajului a țării nu depășește 2% cu o populație de 10,42 milioane. Rata șomajului în Moldova este de 3,2%, cu o populație de aproximativ 2,6 milioane. Speranța medie de viață a populației este de 85 de ani pentru femei și 81 de ani pentru bărbați. În Moldova, conform datelor din 2022, 73 de ani pentru femei și 69 de ani pentru bărbați.

Cetățenii suedezi sunt acoperiți de un singur sistem național de asigurare de boli. Dacă un angajat are nevoie să stea acasă din cauza bolii sale sau a bolii unui copil, acesta este plătit cu 75-85% din salariu. În Moldova, acest procent variază între 60% și 90%, în funcție de vechimea în muncă. Pe parcursul anului, angajatorul plătește concediul medical pentru cel mult 15 zile, zilele rămase fiind plătite de CNAM. În Suedia asigurarea acoperă o parte din plăți atunci când a fost vizitată clinica privată. În Moldova, asigurarea nu acoperă costurile asociate cu aplicarea în sectorul privat.

Cel puțin 80% din familiile din Suedia primesc prestații de stat. Acest procent este considerat cel mai mare din lume. Statul Suediei vrea să garanteze o bătrânețe demnă. Când o persoană ajunge la bătrânețe, statul îi acordă un ajutor sub formă de asistent social care ajută în unele activități casnice (de 4 ori pe săptămână) sau înscriere în aziluri speciale de bătrâni, care la rândul lor sunt împărțite în 3 tipuri în funcție de ajutor necesar și după starea sănătății persoanei. Vârsta de pensionare în Suedia este 65 de ani. Pensia medie în 2022 este de aproximativ ≈ 1.820 euro pe luna ≈ 35.500 MDL, plus plăți suplimentare pentru locuință și hrană, care pot fi de până la 670 de euro.

Până în prezent, Suedia este singura țară în care cheltuielile guvernamentale pentru securitate socială pentru populație depășesc 42% din PNB.

CONCLUZII

În urma analizei efectuate au fost depistate principalele 3 domenii care se află sub diferite programe de ajutor a statului printre care sunt: protecția șomerilor, protecția familiei și a copilului și susținerea populației active din punct de vedere a posibilității de a lucra. Partea majoră de 74% a resurselor Casei Naționale de Asigurări Sociale este divizată între persoanele în vârstă, care reprezintă a 5-cea parte a populației Moldovei sau aproape 550 mii de persoane. După care cu 11% au fost întregită finanțarea protecției familiei și a copilului și cu o valoare de 905 mii lei au fost susținute persoane cu incapacitatea temporară de muncă.

Avînd la baza faptele enumerate și comparații făcute putem constata că Republica Moldova are o pragrama socială care acordă cetățenilor posibilitatea de a vedea că statul nu este indiferent față de problemele poporului și este în stare să le susțină, dar desigur în limita posibilităților sale bugetare spre regret restrîns.

Așadar, concluzionăm că politica socială a Republicii Moldova nu este un exemplu internațional de îngrijire a cetățenilor, dar la momentul de față statul este capabil să sprijină și să ofere un minim de trai populației sale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Biroul Național de statistica al Republicii Moldova
<https://statistica.gov.md/ro>
2. Raport privind îndeplinirea planului de contingente, beneficiarii plăților și mărimea acestora din bugetul asigurărilor sociale de stat la situația de 01 ianuarie 2023
3. Raportul de activitate al Casei Naționale de Asigurări Sociale 2022
4. Raportul de activitate al Casei Naționale de Asigurări Sociale 2023
5. Casa Națională de Asigurări sociale a Republicii Moldova
<https://cnas.gov.md/>

Coordonator științific: BALAN Aliona, dr., conf.univ.

Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu – Bodoni 61

37369286550

e-mail: balan.a@ase.md